

AZ VR ⁹²⁵ RMR 2737/a

VACSORAIA
IDVOSSEGES TU-
DOMANNYANAC UTABA VALO
RÖVID BEMUTATAS:

MELY A SZENT IRASBOL,
*és a régi keresztyén Doctöröknek Magyarázata-
iyokból Kérdésekkel és Feleletekkel
irattatol.*

ZVONARITS MI-
HALY, SARVARI PRÆDICATOR ES
SUPERINTENDENS ALTAL: ES HOLTA UTAN
a Keresztyén Hivéknek idvőséges épülettyekre,
Ez Sacramentomhoz tartozó egynéhány
hasznos Kérdésekkel és Feleletekkel
meg jobbittatván.

CSEPREGBEN
NYOMTATTATOT FARKAS IMRE által,
maga költségén, M. DC. XLIII Esztendőben.

AZ TEKENTETES, NEMZETES ES
NAGYSAGOS GROFF URNAC,

NADASDI FERENCZNEK,

FOGARAS FÖLDENEC ÖRÖKÖS,
és Vasvármegyéne c fő Ispannyanac &c. né-
kem K. Patronus Uramnac minden lelki
és testi jókat kívánoc.

U Ekentetes, Nemzetes és Nagy
ságos Vram: mikor amaz Isráel nem-
zetiségének kegyes és bölcs Királya á. s.
David, Psalmó 24. 7. és 9. parancsol-
lya: hogy á Fejedelmec föl emellyec az
ő kapujának avagy fölő küszöbököt, hogy bé mennyen á di-
csőségnek királya, ketség nélkül ez parancsolatlyival inteni
akerja mind azokat á személyeket, á kic világi birodalmat
tartnac, hogy azoc, á Christusnac és az ő Evangéliománac,
az ő birodalmokban és tartományokban békéséges szállást és
nyugodalmat lakobelyt készítsenec, melyre őket, ezen sz.
David hathato b. szédecket intí másuti-is; hogy á Fiat cfo. Psalm. 2. 7.
kolgassák. Esirásnál is á királyoc az Anya s. Egyháznac 12.
tápláloinac, és á királné asz szonyoc daykainac hívattatnac: Esai. 49. 7.
mely édes nevezettel á minden emberi segítség nélkül ha 23.
gyatot Ecclesiánac gondviselésé és óltalmazása ajánlatlatic
Istentül annac minden keresztény Patronusnac. Illyenec

rolta-

voltanac az Iſraél népe között ártégi ſzent Királyoc, David, Iofias, Ezechias és egybec: ilyen volt Constantinus Magnus és a Theodoſius Császár is kiknek társaságokba Nagyságodat is méltán és igazán számlálhatom. Mert Nagyságod is jószágában az Iſteni tiszteletnek kegyes Conſervatorja, és abban való keresztény Eccleſiának hívőseges Patronusa. Minvelhogy nékem is Nagyságod kegyelmes Nutritiuſom és Patronuſom: akarván Nagyságodhoz hála ado - voltomat megmutatnom, im a Nagyságod Vri és méltóságos neve alatt bocsátottam ki a keresztény híveknek eppülettjekre, egy igen ſép, hasznos és idvőséges Irását, az Vr vacsorája felől, a boldog emlékezető ZVONARITS MIHALY Vramnac, a nehai Sárvári nevezetes Pradicátornac és Superintendensnek, kérdéſekkel és feleletekkel egyetemben.

Minckokáért kérem alázatosan Nagyságodat mint kegyelmes Vramat, méltoztaſték Nagyságod ezt az Vr vacsorája felől írot, és én általam ki nyomtatattatott kiſdés könyvecskét tölem ſzegény alázatos ſzolgájától kedveſſen elvenni, és gyümölcsöző haszonnal megüolvanni. Az örök Iſten, a mi Vrunc Ieſu Chriſtusnac dicsőséges ſz. Atya, tarcsa és élteſſe Nagyságodat kedves és kívánatos jó egészségben, az ő keresztény Eccleſiájának terjedésévé és megtartásárá: édes házájánac pedig nagy használatosságárá és békéseges oltalmazásárá, Amen. Kélt Cſepregben Kú Afzſzony napján, 1643 eſztendőben.

Nagyságodnak ſzegény
alázatos Szolgája

FARKAS IMRE, Cſepreg
Könyv-nyomtato.

AS VR VACSORAIARVL.

I. Micsoda fundamentombul lehet az Vr Vacſorájáruſ való idvőséges ſzolláſunk?

Fundamentoma az Vr vacſorájáruſ való idvőséges értelemnek egyedül csak a ſzerzésnek igei, mellyekkel Chriſtus Izerzette az ő vacſorájáruſ.

II. Hol és mint vannak meg irván azok az igec?

Irák meg a ſzerzésnek igeit ſz. Mathe, ſz. Marc, Matth. 26. ſz. Lukács és 17. Pál A poſtal ilyen módon: Hogy az Marc. 14. mi Vrunc Ieſu Chriſtus azon az eczakán, mellyen el Luc. 22. áruſtaték, kezében vévé a kenyeret, meg álda, meg 1. Cor. 11. ſégé és az ő Tanítványinac adá, ezt mondván: Vegyétec és egyétec, ez az enteſtem, ki ti érettec edatit, ezt cſelekedgyétec az én emlékezetemre. Haſomlatosképpen minc utánna Vacſorált, vévé az pohárt, és hálákat adván, ő nekik adá, ezt mondván: Ez pohár Uj Teſtamentom az én véremben, ki ti érettec és tokakért ki ontatit bündknek bocsánatjárá, ezt cſelekedgyétec valamennyiſzer ivandgyátoc, az én emlékezetemre.

III. A mint ez igec meg vannak irattatván,
A együ-

együséggel, minden idegen magyarázat nélkül csak ug' kölle azokat érteninc?

Igen is: Meri Christus ezeket együgyü értelemmel, így szólottaki, á ki az mennyei Anyának, egyedül való bölcsesége lévén, ha különbben akarta volna érteeni azokat, különbben is meg mondhatta volna. De holot sohol azt különbben nem magyarázta (noha sz. Pálnac az harmadicegben is meg beszélte) jelenti hogy nem akarja különbben érteeni azokat, hanem á mint meg vannak irattatván.

Thovábbá minden Testamentomoc világos értelemmel szoktat irattatni, úgy mint az Testamentomtévénc, utolso ákarati. Holot azért ezek is Testamentomi igéc legyenec, nem hihető hogy homályos ággal alakozot volna abban az Istenec Fia. Sőt az Evangelizác, és á sz. Pál Apostol is, noha különb különb időben, és helyekbē irác meg ezeket az igéket, mind azáltal különbben magyarázni soha nem meréztéc, hanem csak abban hattác, á mint Christustul vértéc, hogy nyilván legyen, hogy senkinec azokat különbben magyarázni nem szabad büntetés nélkül, oly értelemmel, ki ellenközzéc á Christus szájából származot igécek: á mint valakic ezt mértéc; lertéc nemellyec, csuda icéleti szeriat törültettenc el Istenec az földről, nemellyek boltockor nagy lelki fűdelmakat szenvedtec, nemellyek penig végre az keresztyén-séget meg tagadván, pogán népekhez adták magokat, mint az históriác ezt elégghé meg bizonyitác.

IV De

IV. De haki minden villongó értelem nélkül, ugyan akarna valami magyarázatot bé hozni ez igékre, honnét lehetne az meg idvőségessen?

Az szent Lélellitenecc oktatás, bul, mellyet meg irt sz. Pál 1. Cor. 10. mondván: á kenyér, kit meg szepünc, nem de, nem á Christus testében való közösülésünckez az pohár, kit meg áldunc, nem á Christus vércében való részesülésünckez?

Ebből szólotta Ignatius, ki á sz. Iános Evangeli. *In Epist. ad* stánac tanítvánnya volt, az Ur vacsorájá felől amazi: *Smyr.* Az Ur vacsorájá, az mi Urunk Iesus Christusnac testec, az ki éretünc szenvedec.

Ebből Agoston im ezt: Azt vegyétec á kenyérbe á mi függöt á kereszti fán, azt vegyétec az pohárban, á mi ki ontatot á Christus oldalából.

Chrysoctomus megarázván ez meg mondot sz. Pál *1. Cor. 11.* igécit ebből mondgye: á mi az pohárban vagyon, az, á mi á Christus oldalából folyt ki, és abban részesülünk.

Ugyan azon (lib. 3. de Sacerdotio) azt is mondgye, azocek az eszközkök, á mellyec látatnac, egyetembe jelen lenni hiszszöc á Christusnac testec és vércet.

V. Mind ez fundamentomokból mond meg mi csoda az Ur vacsorájá.

Az Ur vacsorájá az Uly Testamentomnac oly Szent-sége, melyben esztogatatván és vétetvén á kenyér és á bor, nem csak á puizta kenyér és bor vétettetic, ha-

A 2

mem

nem egyetemben a Christussal teste és vére is osztogatott és vétetett bizonyosan és állattya szeriott, nem csak hűtellel, hanem szájjal is, szájjal és hűtellel egyfajta mind a vacsorával méltán előkrül, hűtő erőstítésére és időségekre: Szájjal pedig csak, hűt nélkül a méltatlanoktól, kárhózaszókra.

VI. Miért hivattatik a Szentség Vr vacsorájának?

Mert az Úr Christussal, azon az estvén szerette, a mellyen az emberi nemzetség bűneiért, kől való ő neki adani.

VII. Miért szerette Christus ezt a Szentséget?

Hogy ezzel az ő szent testének és sz. vérenek, sz. Pécséivel meg erősítene az hűtőt, az hűveknek szívókben a bűnő ingyen való meg bocsátása és az örök élet öröksége felől.

VIII. Miért mondod Vy Testamentomi Szentségnek?

Azért, hogy se aki ebben árnyékot, példázatot, jegyet ne keresne, mert ez az OT testamentomi dolgoc voltana úgy mint, mely árnyékképpen való jegyekben mutatják a Christust de az Úy Testamentom a valóságot adja a Iesus Christust minékünk.

IX. Meg bizonyíthatnád, hogy ilyen Vy Testamentomi Szentség az Vr vacsorája?

Miért

Miért nem: Sz. Máthénál 26. és Sz. Márknál tizenegyedik részében nyilván mondja Christus: Ez az én vérem mely az Úy Testamentom, ki sokakért ontatik ki, sz. Lukátsnál cap. 22. azt mondja: Ez pohár Úy Testamentom az én véremben, ki ti érettec ontatik ki, mellyeket szent Pál is ír 1. Cor. 11.

X. Miért mondod az Vr vacsorája magyarázatjában, hogy a Vr vacsorájában, osztogatván és vétetvén, a kenyér és a bor nem csak a puszta kenyér és bor, hanem egyetemben a Christus teste és vére is osztogatott és vétetett?

Mondatik ez azért, hogy a szent vacsorában, se kenyér nélkül való testet csak, mint a Pápi stác, se a Christus teste nélkül való puszta kenyeret csak, senki ne almadgyon, mint a Calvinisták cselekedzenec.

XI. Azt tartod hát, hogy ebben a Sacramentomban a kenyér meg tartja az ő természetit?

Igen is azt: Mert Christus kenyeret vő föl, és az az eszközrel rendőlte az ő szent testének osztogatását. Mely hogy az ő kenyérségében meg maradgyon, minden elváltozás nélkül, bizonyítja sz. Pál, ki egy néhányszor még a meg szentelés után is, nevezi azt valóságos kenyérnek. Sőt a régi keresztyének is, mint Iraneus nevezet szerint, kijs Szent Iános Evan- Ireneo lib. 4. cap. 23. gelista Tanítványának Ignatiussal, Tanítvány volt.

August. ad
Nepht.

volt, két dologból, mennyeből és földiből mondva
állani é szent vacsorát, úgy mint kenyérből és Christus
testéből, azont bizonyítja, kiváltképpen pedig Au-
goston, ki ezt mondja: Azt vegyétek (in pane) az
kenyérben, a mi függőt a kereszt fán, azt vegyétek
(in calice) az pohárban a mi ki ontatott a Christus ol-
dalából. Mert létszen annak halál és nem élet, a ki
ebben ha tudni mondja a Christust.

Theodoretus Dialogo 3. Az meg szentelés után,
ugymond, a kenyeret nevezzd Christus testének, nem
hogy a kenyér és bor meg fosztassanak, az ő termé-
teknec tulajdonságátul, hanem hogy azok oly szent
jéle, mellyekkel hiszszd, hogy a Christus testét és
vérét veszszd.

XII. Micsoda kenyérnek köll é szent vacsorá-
kenyerének lenni?

Csak igaz kenyér légyen, akár buza, akár res lé-
gyen, osztogathatic véle.

XIII. Nem azt akarom monáani, hanem ha
közönséges kenyérrel, mellyel minden
nap élünk, köll lenni, vagy pedig erre a
hinatalra a kereszttyenektül minden bo-
tránkozás nélkül rég é bevött kenyérrel,
kit közönséges nével Ostyanac hívunc?

Ezzel a kenyérrel kit Ostyanac hívunc, a régi Ec-
clesiákban, mind az mi iddönkig éltek a kereszttyenec a
szent vacsorában. Mert talállyuc annac emlékezetit a
histo-

historiakban, az elöc kilencz száz esztendői emlékd-
zettel is. S mivel hogy semmi méltó botránkozás ab-
ban nem volt, nincs is, jo lelki jfnérettel élhetnec
véle az réghi kereszttyenec s mijs élhetunc ma. Mert
a Christus első rendöléséhezis közlel járul, ugymint
kij, nem köz, hanem innephez illendö, és nem is ko-
vászos, hanem kovásztalan kenyérel, szérzötte az ő
első szent vacsoráját, minéműnec (éres kovásztalan-
nac) találtatic lenni az Ostya névü kenyér is. Ille-
döb is pedig böcsületes voltához ennce a melységes
Sacramentomnac, hogy sem mint a kovászos, és te-
merdek köz kenyér.

XIV. Vgy, de mivelhogy Pápác szerzése,
nem iteltetic méltónac, hogy mi, kik meg
szabadultunc azoknac igazjátul, elljünk
véle, úgy mint Antichristus szerzésével?

Még eddig bizonyos historiákbul senki meg né bi-
zonyította s nem is bizonyithatni meg, mikor és mel-
lic Pápá taláta volna az Ostyát. Hihetöb hogy a réghi
kereszttyenec közzül valamely, ehez az nagy dicö
szentéghhez való böcsületes indulattyal volt talá-
loja annac.

De bár ha úgy volnais, és ugyan bizonynyal Pápác
szerzése volnais, minem mindent el köll hánunc a
mit a Pápác jól és jó végre szerzetec? Augustinus még
a pogány Philosopheroktul - is lib. 2. de Doctrina
Christian. meg engedti hogy vegyec azokat, ha mel-
lyeket jól, és a mi kereszttyenségünkkel nem ellenközö
módon mondottac volna.

XV. De

*XV. De az Ostyában meg botránkoztat á
feszület kép, és egyebek effelek?*

Csuda dolog, hogy azok, á kic á meg feszítettét
Christust láttatnac prædicálni szoval szemmel annak
meg feszítetésének képét látni nem akarják. Meg te-
czic, mely bőséggel vélsic Christust, és az ő szent
szent edését. Az kegyes emberek mi közűnc meg nem
botránkoztatya ez ilyen látás, mert bálványozás
nélkül néz arra. (Á kik pedig kívülvannac azokul
nem szollunc) és így effele kép rayta léte felől cse-
dedsz lelki ismerettel élűnc az Ostyával mollis, mint
régűl fogván. Azt kerdeném pedig az ilyen szent ő
sű küül, kik nyuzzáká szunyogot, á tevéit pedig el ny-
lic, miért nem botránkoztat és miért nem hápnyc
el magokul az Kőrmöcz Bányai szép aranyakat, á ki-
ben szent László Király kepe vagyon. Ezeket úgy
szeretic, hogy mayd ugyan kételkedem benne, ha in-
káb gyűlölyeke az Ostyán való képeket, avgy inkább
ezt kedvellyéc. Az Magyar országgi Apro pénzen
Maria képe vagyon, á gyermek Iesusnac ölben tart-
ván képit, földtce az irás így vagyon: Magyar Ország
Patronájá. Nem csak el nem vetic érte, de erde laká-
toc alá Ládác fenekére rakjác, és á szénán fekvűvő ku-
vasznac modgya szerint, mássakat sem szentvednc
vélelni. Nem Christus ellen való nagy gyűlötsége,
iteld meg immár, á Christus diesőséges Sacrament-
mánc ekekségére rontani az Ostyát á szent vacsorá-
bul csak á rayta való képeket? ezenközben hasonlő
képeckel meg jegyzetet pénzeket ugyan meg cfo-
kolgarni,

kolgarni, és azt mondani: Te vagy az én reménsé-
gem. Job. 31.

*XVI. Lehet errűl más időben bőveb szollá-
sunc: Most azt csudalom miért mondád,
hogy az Calvinistác á Christus teste nél-
kül való puszta kenyeret álmadgyanac
ész. vacsorában, maga ő kis láttatnac
vallani á Christus testének á szent va-
cсорában való jelenlétét?*

Vallyác mikor estalt akarnak vetni, szűdűl, de szű-
vűkben semmit kevesbé annál nem tartnac és nem
hisznc. Mert mikor szinten szűvűk melységűbűl
szólnac, mást mondanac. Carolostadius első iudicia
Luther ellen, az Ur vacsorája felől való villougásnac
(in Dialog. de Coena Domini) így szol: Nem hihe-
rem, hogy á Christus teste á kenyérbe és az ő vére á
borban volna.

Cinglius ennec társá (in Exegesi) így szol: Mi-
ragadgyuk á Christus testét á szent vacsorában csetni.

Occolarapadius (de verbis Coena) azt mondgya:
Nagy kegyetlen parászság, á kenyérnc földelc alatt, á
gazdánac testét keresnyi. És ismeg: Az kenyérben
nincs á Christusnac teste.

Calvinus in 2. defens. Az Christusnac test szerint
való velűnc jelsű létét, mind holtig öldözni végezűk.

Beza azt mondgya: hogy á sz. vacsorátul, és an-
nac kenyérűtűl oly meszűce á Christus teste, mely meszű-
sze á földű ég á földűtűl. B Nem

Nem csak ezt mondgyák pedig, hanem egy Petrus Marcyt. (Dialogi, qui Orochetes inscribitur pag 6.) nagy Isteni káromlással ugyá azt meri mondani; hogy semmi, még Isteni erő által sem lehet, hogy teremtetett test mindenütt lehessen. S-azért mondgya ezt, hogy annyival inkább tagadhassa, á szent vacsorában való jelen létét. Ezek pedig kut fejei á Calvinismust. Ha á forrásoc ilyenec, mi jot itélhez á belőlöc ki származot Pataköcfelől?

XVII. Boldog Istenki binné hogy keresztyén név viselő emberechen ilyen tökéletlenség találtáséc: Te had Isten itéletire őket, jácz odozzanac á tudománnyal, magoc kárbozattyára; mond meg nekem röviden honnét lehesecbizonyos á Christus testénc á szent vacsorában á kenyérral és á borral való igaz, és állatya szerint való jelen létérül?

Azon fundamentombul lehez idvösségedre erőrül bizonyos, mellyel szerzette Christus ezt á szent vacsorát: Abban pedig írja Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22. Paul 1. Cor. 10. hogy Christus á szent vacsorában adván á kenyeret, és vetetny parancsolván ugy az bortis egyetembe, azt mondgya: Ez az én testem, ez az én vérem: és hogy valaki ugy ne magyarázhatná á kenyér jegyzi az én testemet, és ez á bor jegyzi

az én

szent véremet, maga meg magyarázza, misfoda test és vért értesen, s- azt mondgya: ez az átest, ugymond, mely ti érettsécc adatic: ez á vér, mely bűndöc elmosására ki ontatic. Azért valamely test adator éröcünec, és valamely vér ontator bűneinkért, azt eszted és iszszudé szent vacsorában. Az pedig á test és vér, á Szűz méhéből fölt vétetot test és vér. Hát mijs azzal élünk é: szent vacsorában. Tellyeséggel így ért eröl sz. Pál-ist. *1. Cor. 10.* mikor így szol: Mint esztesek nec úgy szolloc, itéletec meg magatokat mit mondoc: Az áldásnac pohára, kit meg áldunc, nem az Christus véreben való közösölésünké? és á kenyér, kit meg szegünc, nem á Christus testében való részcsülesünké?

XVIII. Meg nyugot lelkem az én Christusom száján, á kinecz nem elég, nem elég annac, eszéles világ minden könyvejs, azért hitöm erősfítésere noha nem volna szükséges, s-az végre nem-iski vánnám mindaz, által még-is kedvet tennél nekem vele, ha az Christus és á szent Apostoloc ideie után hamarantában eli nevezetes keresztyének nec, ez dolog felől való értelmekitis, kevés szóval előmbe adnád?

Kéféz vagyoc ahoz is, te pedig az oda föl elő hozot, mondásokkal is élhez it, ez követendőndöket is jegyezd meg.

B 2

Agoston

Agoston Doctorigy szol: Föl vörte az testet az földből; mert azon testben járt it, és ugyan azon testét étőlül idvőtségünkre ádta.

Idem Augustinus in sententijs Prosperi: Az hálaadásnak szentsége áll, az látható eszközöknek személyéből, és az Christus Iesus mi Urunk láthatatlan testéből.

Sermon. de Encens. Chrylostomus azt mondgya: Az pohárban való vér azte meg tisztulásodra, a macula nélkül való oldalbul meritteret.

Sermon. de Cena Domini. Bernhard Doctör azt mondgya: Három dolgot köi az oltári szentsebbe meg gondolnod: 1. Az kenyérnek személyét. 2. Az testnek valóságát. 3. Az lelki kegyelemnek erejét. Az mit litúne, az a kenyérnek és bornak személye, de az mit az alát a személy alát hiszünk, valóságos teste, és valóságos vére az Christusnak, mely függöt az kereszti fán, és folyt az ő oldalából.

XIX. Talám a testnek és vérnek nevezetén ezec régi keresztyének értic a testnek csak jelet?

Mint a Christusnak ez felől való mondása nem szenved a fele jel által való magyarázatot, ugy a régi keresztyének elő számlált mondásai is nem bocsátanak magokhoz semmi alakozó példázat szerint való magyarázatot, csak vigyáz jól a mondásokra. És hogy nyilvánban legyen, hald meg mit mond Agoston az jel felől: Nyilván meg teozik, ugy mond, hogy mikor Januar. lib. 1. cap. 6. elsőben vörte az Tanitványoc az Urnak testét és véret, nem vörte azt eh gyomorral, nem mondgya, hogy

hogy a Tanitványoc képét vagy jelét vörte a testnek, hanem ugyan a testét.

Theophylactus is így szol in 26. cap. Matth. Továbbba mondván: Ez az én testem, jelenti hogy ugyan az Urnak teste az, a mely meg szenteltetic az oltaron, és nem meg felelő jel. Nem mondta, ez jele vagy képe, hanem: Ez az én testem.

Damasceus de Ortho. fide lib. 4. c. 15. Nem jele a kenyér és az bor, a Christus testének és vérének, távul legyen az; hanem ugyan az Urnak meg dicsőült teste, mint az Ua mondgya: Ez az én testem, nem testnek jele, hanem testem, és nem vérnek jele, hanem vérem.

XX. Mitt mondasz arra, mikor ez ellenvevic az, ellenköz őfelec az Christus menybe menetelet, és Attya jobbjára való ülését, ki felől az Angyal azt mondgya, *Act. 1.* hogy ugy jön el, a mint láttátot fel mennyi?

Szól az Angyal a Christus menybe menetele felől, és csak enyire terjed szóllásának értelme, hogy a mint a Galilaea-béli ec láttac Christust láthatóképpen föl mennyi, ugy láthatóképpen jön el az ítéletre. Láthatatlan képpen pedig jelen nem leanyi öt ec ezenközben ot az hová magát az ő igéjével kötötte, csak egy igével sem mondta. Nem is mondhatta pedig az Angyal azt, mert a mely igaz a Christus menyben meacetele felől való hűünk ágazattya (mert lsten igéjében

ben vagyon fundamentoma annak) olyan igen igaz, az egész Isten és ember Christusnac-is velünk léte földi való értelműnc, mert erre-is nyilván való ígéreivel ajánlotta magát, és a sz. vacsorában jelen léte rendelte, mint oda fel meg bizonyodot. Ha ki ez ellen más Evangeliomot prædicállana, ha ugyan Angyal volna-is, átkozornac mondgya azt SzentPál. Az mint azért hiszed egyikét, ugy mint menybe menetelit Christusuac, mert Isten mondgya, ugy hidned köli a masikat-is, az az, velünk létét, ugyan azon Isten mondásának méltóságáért: Kiváltképpen miért hogy az irás nyilván mondgya, hogy nem maradot az égékben bé rekesztetvén, hanem mindē egéknek földre ment, hogy mindeneket bé oldtase, az az, hogy minden helyeken jelen lenne, mint az Oecumenius in cap. 4. ad Eph. magyarázván bizonytya ezen igéekkel.

Lutherus Tom. 2. Witeber. Ger. fol. 96. in Serm. de Sacrament: Christus menybe menetelérül igé szépen szol: Az Christusugy mond, nem ugy ment föld menyegbe, mint te szoktál gráditson házadba föld menyti, hanem azt jegyzi ez az föld menetel, hogy ő minden teremtet állatokon föllýül vagyon, és vagyon minden állatokban, és minden állatok kívül: Hogy pedig, test szerint föld viteret menyegbe, bizonsága az, az ő nagy dicsőségénc, hogy most mindenec foc-kal inkább szemci eldt vannak ő néki, hogy sem mint te én eldttem vagy, és hogy mi hozzánc közeib vagyó, és inkább jelen nálunc, hogy sem akar mely teremtet állat-is. Ha kinck pedig Luther ilyen értelmec nem élég, lássa meg Calvinust in locum Ephes. 1. caput. f-meg

Galat. 1.
v. 8.

Ephes. 4.

f-meg láttya hogy még az-is hasonloképpen szoll á Christus menybe-menetelérül, és Attya jobbjára való ülésérül, mikor á tévelgésnc bora füstít ki aluszsa.

XXI. De képtelenec és lehetetlenec teczic csak akár mely embernek-is az, hogy föld-is ment Christus, fittis vagyon?

Föld-is ment fittis vagyon, f-egyik sem képtelen, sem lehetetlen az hitnec, á mely tudd támaszkodni Isten igéjéhez. Ha képtelen-is az emberi okosságnac, azzal semmit gondolunc, mert ezt mi fogva vízfzödő á Christus engedelmére, és szemünk eldt forgattyoc ámaz Angyal mondását: Nincsen lehetetlen Isten-
Luc. 1. Caput. 3. v. 6.
nec eldtte csak egy igeis. Zacharias Prophétanális azt mondgya az Isten: Ha mi lehetetlenec láttat-is az én népemnek szemc eldt, vallyon az én szemem eldt-is lehetetlen lészénc?

XXII. De ha láthatatlanképpen mondod jelenlennyi á Christus testet, tündéres testnec tanítod lennyi azt, mely-is hitünk és tudományunc ellen vagyon?

Láthatatlansága onnec á testoc, nem tette azt tündéres testé, még akkor is, mikor szintén á maga meg alázásának leg nagyob idejében volt-is. Ioan. 8. olvastuc, hogy kövezni akarác őtet á Sidos, és ő láthatatlanná lévon, ki ménc á Templombul. Az Tengeren száraz lábbal járt. Az Emausi szállásón meg ismer-
Matth. 24. Luc. 24. v. 31.
tetvén á Tanítványoktul, elenyészet azt mondgya az irás:

írás: Ezekhez hasonló dolgokat olvassuc Luc. 4 & Ioh. 10. Ha akkor ezec tündéres testé nem csináltac á Christus testét, miért lenne most ezek által az á mikor immár az Atya Istennec jobján Uralkodóc, meg határozhatatlan hatalommal, melynec ereje által is vagy on tündéreség nélkül mindenüt, láthatatlanképpen való jelen létében, módgya.

XXIII. S-inkább ez az Isten jobbjára való ülés nem okac az ű távul léténec, mind á sz. vacsorátul s- mind közönségesen az híveknek Seregétül?

Bezzeg: nem hanem inkább nagy oka az ű jelen lehetésénec. Mert az Istennec jobja az irás szerint nem valami bizonyos hely menyben (mint nemelylec álmodgyac) hanem Istennec vég nélkül való meg hágtározhatatlan hatalmasága, mineműnec neveztetec; Luc. 22. Heb. 1.

1. Cor. 15. Az Christufnac erre az Isten jobbjára való ülésé is nem helyezettetés, hanem sz. Pálnac magyarázattya szerint, Uralkodás. Azért űl, az az, Uralkodóc á Christus emberi természet szerint is mindenüt, valahová el hat az Istennec meg határozhatatlan hatalmaságánac jobja, melyre űltettetec. Semmi helyekben bé nem rekeztethetic pedig az Istennec jobja, semmi helyekből ki sem rekeztethetic. Azért így az Christus jelen való Uralkodása is, sem á szent vacsorátul, sem közönségesen az híveknek seregétül ei nem rekeztethetic.

Chryso st

Christofomus errül így szól föl kiáltván: *Oculus Lib. 3. de da dolog, O Isteni kegyelőség, ki az Atyával ot főn űl, Sacerdotio.* azon időnec részében, mindenec kezével tapogattatic, és magac adgya azoknac, á kik űtet akarjác vennyi, és magokhoz kapcsoloyi. Lészen pedig az, ugymond, nem tündéreségképpen, hanem az körül álloknac szemec látara, mert, tudoi illic azokkal az eszközökkel, á mellyek láttatnac, együt jelen lennyi hitű szóc az Christufnac testét és vétét.

XXIV. Hallom hogy ezec mind inkább erősttic az Ember Christufnac mindenüt, és á szent vacsorában való jelen létét, de amaz talán el rekezteti őtet, az hul maga Matth. 26. azt mondgya: Ezt czelekedgyétec az én emlékezetemre?

Az emlékdzét, nem annyira az hely szerint távul valókrul, nem nyire a' idő szerint el multakrul szokot lennyi. Azért nem mondgya Christus, az én távul lévő testemnec emlékezetire czelekedgyétec ezt, hanem az én emlékdzetenre, az az, hogy én az testet föl vöttem és abban halált szenvedtem, az tii idővségteker el szerzettem, csak ez magyarázattyan hadgya ezt az emlékdzétör, szent Pál is. Es nem terjezti hely szerint való lételec, valamennyiszer, ugymond, eszitek ezt az kenyeret, és isztok ez pohárbul, az Urnac halálát hirdeléséec mig el jó. Jelen lehet azért, á mint hogy vagy on is a Christus az ő halála emlékdzeti felől, á szent Vacsorában.

C

Példát.

Példáshozoz: Erős harczrol mag tért vitézlő né-
pce között, szöket sok emlékdzert lennyi, az harczon
dörzent, de idővel elmúlt dolgokrul, azoknac jelen
létben-is, a kik efeleked: ec azokat, s-nem kényszeriti
mind az által őket az emlékdzert arra, hogy távul lé-
gyennec attul az helytül, az hul az emlékezec vagyon.
Igy nines oka miere kellesték Christufnac el rekészter-
nyi onnan, az hul az ő bayvivásánac az őrdöggel, az
mi halálunkon, halál által való győzdelménec em-
lékezeri vanna, holot ez, még csak köz puszta em-
berc dolgaiban-is meglehet.

Es ha minden emlékezec távul lennyi kényszeriti
azt, a kirül az emlékdzert vagyon, távul létzen az Istenő
is, a kinek az ő csudáirul velünk való sok jó cétemé-
nyirül prädicationkban s-akár mi egyéb beszélgeté-
sünkben-is gyakor emlékdzertnec kél lennyi. Kit csak
meg gondolni-is távul legyen a kegyes embertül. Del-
ben-is vak azért a ki ez miat nem akarja hiányi a Chri-
stust Embersége szerint a szent vacsorában, sőt egyé-
bűt-is mindenűt lennyi.

*XXV. Lám azt mondgya sz. Pál, mint ma-
gad hozzád bé emlékdzertül, hogy auidig
köl ennec az emlékdzertnec lennyi, mig
el jön az Christus. Ha el jön, hát mig el
nem jön, itt jelen nincsen?*

Ercs ezt az el jövetelt, kirül szent Pál szól, a
Christufnac az itéletre való dicsőséges el jöveteléről,
meddig, mivel hogy mindenkor létzenc emberec ez
földön,

földön, mindenkor tartoznac vele, hogy hirdés: ec a
Christufnac az emberi nemzerté való halálát és szen-
vedését ez földön. De hogy az itéletre való el jövere-
le eldt. Christus más jelen léténec módgya szerint nem
vólna it ez földön, avagy nem lehetne az ő A nya f. ent
egyházával, azt sem szent Pál, sem egyéb írásoc sohul
nem mondgyác. Sőt Christus küldömbet mond, mert
noba láthato dicsőséggel el jövendő volt az itéletre,
mind az által azt mondgya, Matth. 18. Valahul ket-
ten avagy hárman őszve gyűlnec az én nevemben ott
vagyoc ő köztöc. Matth. 28. Imé én veletec vagyoc
mind világ végezetéig. Nem mondgya veletec vagyoc
az én Istenfegem (mint ezt magyarázzák azoc, a kik
Christust idvözécőjüket emberi természetü szerint,
magockal lennyi nem kívánnyác, sőt az ellen vitez-
kednec) hanem N vagyoc, ugymond, én meg teste-
sült Christus, ki igaz Isten és ember vagyoc, az egy el
váihatatlan személyben, nem személyem felével, ha-
nem egészlen való személyem szerint.

*XXVI. Az mint én eszembe veszem, nem
csak a sz. vacsorában mondod te jelen
lennyi a Christust Embersége szerint,
hanem minden egyéb helyeken-is?*

Igen-is mindenűt, s-én velem-is mondom, és ezt
az én nagy vigasztalásomra mondom. Mert őrvendec,
hogy az én Uram Iesus Christu om jelé lévén, ez világi
életem sok nyavalyáiban biztat, vigasztal, tanit, igaz-
gat, mint az Emausba menő két Tanítványt, bánauryok-

Matth. 16. ban meg vigasztalá: az Apostolokkal együtt munkál-
Act. 9. c. kodor (UBIQVE) mindenütt: menybe menetele után
 22. § 23. is, izent Pálta dította, bátorította, hasonlóképpen me-
cap. 27. nybe menetele után ez földön ugyá láthatóképpen is.
1. Cor. 15.

XXVII. Voltake illyen remétségben és érte-
 lemben az Apostoloc ideje után hama-
 rántában elt keresztyenek-is á Christus
 mindenütt léte felől?

Voltak, mint meg tezik á következőzendő mon-
 dasokbul.

Homil. 37. Chrystomus és Ambrosius így írnc: Mi nem,
ad Heb. P. mivel hogy sok helyeken osztogattatic, a ért soe Chri-
 17. § Amstuloc vanna, semmiképpen nem: Hanem egy
bros. in 10. (UBIQVE) mindenütt á Christus.

s. ad Heb. Ugyan azon sz. Ambrus D. így szól (in 10. c. Luc.)
 Mikortért meg Uram, hanem az utolsó napon? mert
 noha (UBIQVE) mindenütt vagy mindenkor, és mi
 köztűnc álván, ne látalsál, léfzen mind az által idő,
 melyben minden test néz teged meg térétedben.

Oecumeni⁹ magyarázván, sz. Pálnak Eph. 4. módását:
 Föl ment mind egeknek fölött, hogy mindeneket
 bédítene, így magyarázza: Mert csak Istenségével isre-
 gen mindent bédít vala, meg testesülvén, hogy min-
 deneket testesül bédítene, föl ment és alá jött. Így ír
 ezenről Theophilactus is azon sz. Pál, mondása ma-
 gyarázásában...

Jacobus Stapulensis (in 14. cap. Ioh.) azt mond-
 gya: Valahul á Christus vagyon, meg testesülve va-
 gyon,

gyon, meg testesülve pedig rest nélkül nincs. Nagy
 hit Christust meg ismérnyi, hogy testesül ottvagyon
 az hul Sacramentom szerint vagyon, de nagyobb hit ö-
 ter (UBIQVE) mindenütt testesül hinnyi.

XXVIII. Lehet valahul á szent irásban
 helye ennek á Christus mindenütt létéről
 való értelemnek?

Vagyon, ugyan azon igével pedig: Mert mi-
 kor Christus menybe kifizült vala, ki küldé é széles vi-
 lágra az ő tanítványit és azoc, á mint sz. Márc bizo- *Marc. 16.*
 nyttya, ki meo vén prädicaltanac, az Ur (UBIQVE)
 mindenütt vélek munkálkodván. Ide számláld azokat
 az igéreteket is, melyeket elő számlálek szent Maté-
 bul, és á sz. vacsorában való jelen létéről tet fogadást
 is, melyről oda föl szólottam.

XXIX. Talán az URON sz. Márknál
 csak az Istenség értetic?

Ercs meg; hogy á meg testesülésne elötte á Fiu
 Istennec örök Istensége, magaba is örökül fogván szü-
 lettet, Ur volt, á meg testesül és után pedig, á föl vót *Act. 8.*
 emberi természet is Urrá tetet, mint sz. Péter bi-
 zonyította, mondván: Tudva legyen á tellyes Izrael
 házának, hogy az Isten azt á lesült, kint ti Sádóc meg
 feszitetetec, Urrá és Christusá tette. Ur vót hát im-
 mír akkor Christus, mind Isteni s mind emberi termé-
 zeti szerint, mikor menybe menetele után is egy űt
 munkálkodot mindenütt á Tanítványokkal. Nem kü-
 lön Ur vót pedig istenségében s külön emberiségéb,

hanem á mint személyében egy volt és most-is egy, azonképpen Uri voltában-is egy volt, mind Isteni s mind emberi természeti szerint, s mostis egy, mint ezt Athanasius az ő hitnec vallásában, és sz. Pál-is bizonyítja. Azért mi ezt az Urat sz. Márc Evangelista módása szerint, el nem szaggatván á természeteket egy mástul, hiszszük hogy mind Isteni s mind emberi természetivel egyszer s mind vélek munkálkodor, mindenütt az ő Tanítványival. Ezt pedig kegyes-egyűgyűséggel hiszszük így, miért hogy az irás sohul küldömbre nem tanit, támaszkodván szent Márc bizossághoz.

XXX. El hagyom ennec tovább vizsgálását, hanem azt nem felelythetem semmiképpé el, hogy azt ered módanyi oda fel, hogy Christus menybe menetele után láthatóképpen-is volt ezen á földön szent Pállal, ha ezt meg bizonyíthatnád bizony igé akarná?

Halgas reá sim meg bizonyitom, hogy nyilván legyen az, hogy Christust az ő menybe menetele el nem rekesztette ez földön való létéről.

Act. 9. olvasoc, hogy Christus meg jelent szent Pálnac azon az uton, mellyen Damasceusba megyen vala, á mint Ananias ugyan ottan mondgya, hogy ne vélné az égben való megjelenésnec ezt. Nem-is csak Istenisége szerint, hanem embersége szerint-is, melyre nézve mondatik-is Názaretbéli Iesus Christusnac, Hogy ez így legyen, meg bizonyítja Christus: Mert

mikor

mikor Saul kérdezné, ki vagy Uram? Mond: En vagyoc á Názaretbéli Iesus kit te kergetez. Ananias-is így szol: Saul édes Atyamfia, az Ur Iesus küldöt engem te hozzád, á ki meg jelenéc tenéked az uton, á mellyen jár vala. Az Iesus név pedig, hogy ezt-is jól meg értes. tulajdonittatic Christusnac, nem csak Isteni, hanem emberi természeti szerint-is. Ezt á meg jelenést szent Pál maga is ezen szerint bezéli meg Ierusalem-ben az Hadnagy elöt, Act. 22. Es Agrippa Kiraly elöt-is, Act. 23.

Ugyan ottan, úgy mint Act. 22. másod jelenséct-is bezéli meg Christus Urunnac szent Pál, mely löt imádkozásaközben, az hul azt mondta néki Christus az Ierusalem Templomában: Sias hamar és meny ki Ierusalemből. Mert nem vesze á te bizosságtételeidet.

Act. 23. írva vagyoc, hogy mikor sz. Pált Romába akarnác vinnyi, az Ur Iesus meg jelent néki, söt melléje állot, az Hadnagy seregében á ki ötet el akarja vála vinnyi.

Az igéc így vannac ot irván. Másod napon pedig melléje állván az Ur monda: Alhatatos légy, mert á mint bizosságot tettél én földem Ierusalemben, azon képpen köl bizosságot tenned Romában-is.

XXXI. Talám csak lélekben való látásoc voltac ezek?

Az irásnac földlyül elő számlált helyei nyilván bizonyítja, hogy valóságostesti szemmel való látásoc voltac ezek. De ezen kívül-is szent Pál 1. Cor. 13. maga-is testi szemmel való látásoknac bizonyítja ezeket: Mert

Mert

2. Cor. 15. Mert Christus feltámadásról szólván, bizossággal
8. számlállyá magát: is azok közzé a kik látta c testi sze-
meckel á föl támadás után á Christust: s így szól á
többi közzé: Anaku áons láttatol laesbrul, az u-
tán mind á több Apostaloktól, mindéne után látat-
tot én tálem is, mint egy időtlen szűbirtől. Szent Pál
felől nem olvasoc penig, hogy Christust föl támadá-
sa után menybe meneteleig á negyven nap közben
látta volna, hanem menybe menetele után olvasoc,
hogy látta á föllyál meg imondatot helyekben. Azért
mivelhogy testi szemczel látta Christust, mint á több
Tanítványoc, mert azok közzé számlállyá magát no-
ha utolb nálok nál. Más látással penig nem látta az föl-
támadás után, hanem szockal, kiket sz. Lukácsul
első számláléc, ez jó ki belőle, hogy azoc á látáfac tes-
ti szemmel való látáfac voltanac.

XXXII. Elegoc ez ec: én el hittem hogy á Chri-
stus Iesusnac az én Vramnac semmi ellene
nem alhat, hogy vele ne lehessen az ő Anya
szentegyház ával egész szemely szerint,
Istenségében és emberségében. De ha lehet
feyoz meg egy néhány ellenvetéseket kikkel
á Christus Embersége dicsőségének ellensé-
gi támogattya tudományokat?

Noha mostis igen eltávoztunc á feltet cziltul:
Mert nekünk csak az Ur vacsorájáról kől vala szolla-
nunc, mindazáltal mivelhogy kívánod nem sze-
gem

gem kedvedec. Te azért számlaly első olyakat kiket á
szent írásnac hamis értelméből vélsz nec, im kész va-
gyoc meg feyteget nem: Emberi okossággal támadot-
takat penig Isten igéie nélkül hátra-hadgyunc. Mert
ugyan is ez befelgetesünk nec rövidége nem szen-
ved minden labyrintusokat fel forgatni.

XXXIII. No hátróvidség nec okáért, feyoz
csak négy szent írásbeli mondást meg. Az
első vagyon megírattatván Math. 26. ből
azt mondgya Christus: Szegényec min-
denkor lesz nec veletoc, én penig nem min-
denkor leszek. Ebből azt hozzácki, hogy
vagyon oly idő, mikor Christus Embersége
szerint nincs velűnc, és hogy az az idő
most vagyon, és azért sem mindenkor,
sem mindenütt nincs á Christus?

Mind ennac s mind nemely egyéb ilyen ellen ve-
tések nec eligazítására szükséges tudni, hogy á Chri-
stus embersége szerint háromképpen mondatic va-
lahul lenni. Először testi helyheztesés szerint látható-
képpen, mennyei dicsőséges Uralkodás nélkől, mely
szerint ment egyik helyből másikba, á Tanítványoc-
kal társalkodoc, bizonyos helyeken halottakat tá-
masztot, és egyéb czudakat tót szolgálai ábrázatot vi-
felvén, éhséget, szomjuságot, szegénységet, fáradságot és
végre, halált szenvedet. Mászodszor Sacramentomi
modon vagyon Christus valahul, így olz. e gattya á sz.

D

vácso-ra

3. vacsorában az ő sz. testét és sz. vért. Harmadszor va-
gyon Christus Embersége szerint valahol, az örök I-
stenséggel való elválhatatlan egyesülésénec, és di-
csőséges Uraságánac módgya szerint, kihez semmi testi
helyheztes nem járhat. Mert az Istenség, ki a te-
stet föl vörte, nem test, sem testi hely, hanem Lélek,
mint bizonytva Sz. Iános 1. Ioan. 4. mondván, hogy
az Isten Lélek, ezért mondgya sz. Pál-is 1. Cor. 3. Az
mi az első illeti, Ioan. 3. olvasoc, hogy olyan testi
helyheztes szerint Christus beizel vala Nicodemus-
fal, bizonyos helyen léven láthatoképpen, és mind-
azáltal ugyan ott, az harmadik jelenléténc, az az,
az Istenséggel való egyesülésénec módgya szerint, azt
mondgya: hogy mennyekben is vagyon azon egy i-
dőben: és fenki, ugymond, nem megyen mennyegbe,
hanem csak a ki le jöt mennyegből az Embernec Fia,
a ki mennyekben vagyon. Ezek igen bizonyosac.

Immár azért Christus az elő hozot helyben, azt
mondgya, En nem lézlek mindenkor veletoc, mely
mondással nem fosztva meg magát, mind az három
jelen léténec meg mondot módgyaitul, hanem szól
csak az első látható és helyheztes szerint való jelen-
létéről, és azt mondgya: Ne károllyátoc jo Tanitva-
nyim ez kevés kenetet, hogy szegényekre nem oszt-
hatátoc, mivelhogy én réam kenetet, mert szegényec
ez után-is mindenkor léz nec, s- jol cselekedhetek
vélek. En penig hogy ti tületem, vagy valamely Em-
bertül várjac segítséget, mint eddig, hogy szűkölkö-
dő legyek, nem mindenkor lézlek ugy veletoc, mert
elő az idő, melyben, az én mostani szűkölköddő álla-

pa. om

potom dicsőségre és bevölködésre fordul, ő így csak
egy képpen való jelenléte tagadván, nem rekeszti el,
s- m a Sacramentom szerint való jelenléte ezzel, sem
az örök Istenséggel való egyesülésénec módgya sze-
rint való. Mellyek szerint jelenléte magát kötelez-
te ig retivel, és bé-is tellyeseti azt, mint oda fel mind
bizonságoccak s- mind példáccal meg bizonyodot.

*XXXIV. Másod mondás vagyon meg irat-
tatván ugyan azon sz. Máthénál cap. 28
az hol az Angyal azt mondgya Christus
felől: Nincs itt. Ebből azt hozzák ki,
hogy ha a koporsóban nem volt, hát vagy
valami hely, az hol nincs a Christus Em-
bersége szerint, és megh-is ez lézzen belő-
le, hogy nem lehet mindenütt?*

Nézz csak a Christus valahol léténec, háromféle
módgyára, kiről ez elő szollék, s- ottan föl találod,
hogy az Angyal is itt az első helyheztes szerint va-
ló és látható jelenléte tagadgya Christus'nae, a két u-
tolsónac egyikét sem. Hogy jobban meg értesed im e-
lődbe adom: Mikor Christus meg ötletetec a Sidok-
tul, azt iriak az Evangelistac; hogy halva az kopor-
soba helyhezteset láthatoképpen; immár a szent
Alszonyoc el mentec, hogy az holt Christust meg
kenyék a koporsóban, s- ugy kértetec ott ötlet mint
hóltat. Erre nézve mondgyák azért az Angyaloc, hogy
nincsen ott, tudnyillik halva a Christus; Hogy ez így
légyca,

D 2

légyen, meg teccik sz. Mathénál, cap. 28. kiknek azt mondgya az Agyal, Tudom hogy á Iesust, ki meg fészitretet, keressetek : Sz. Lukácsnál-is, cap. 24. az hól azt mondgya az Agyal az Afzszonyoknak : Mitt keressetek az élőt az holtackal, s-ugy mondgya ofzrán, nincsen itt : éres, az, az holt Christus halva á mint ti keressetek. Mondgyác azért, hogy az holt Christus nincsen az koporsóban, hogy penig az élő, és az örök Istenséggel egyesült Christus-is ott ne légyen, azt csak egy igével sem mondgyác, sőt különbet olvasune Ioan. 20. Hogy tudni illic az élő Christus, Mariánac mindgyárt ugyan azon időben, mikor az Agyaloc azt mondgyác vala, nincsen itt, meg jelent azon koporsónál, és meg ismértete vele magát: Azért ezekből az jó ki, hogy noha nem volt á Christus testi helyhezterésének modgya szerint, láthatóképpen á koporsóban halva, de azért élve dicsőséges Uraságának, és az örök Istenséggel való egyesülésének modgya szerint, volt egyszer s-mind, mind az koporsóban, mind az koporsón kívül, s-mind minden egyéb helyeken. Igy vagyó ma-is mindenűt ígéréte és fogadása szerint.

XXXV. Harmad mondás találtatic szent Iánosnál, kirül érteni kívánoc Ioan. 11. az hól azt mondgya Christus : örülök hogy nem voltam ott, tudni illic, mikor és á hól Lázár meg hala : ebbül azt hozzác ki, hogy még-is volt hely maga mondása szerintis

rintis Christus Vrunknac, a' hól ő nem volt embersége szerint, tudni illic ez az hely, az hól Lázár meg holt, és azért még-is nem módathatic Christus mindenűt lenni ?

Noha láthatóképpen helyhezterés szerint való jelenlétének modgyával nem vala Christus ott, az hól Lázár meg hala, mindazáltal, mivel hogy ugyan azon időben á Christus embersége láthatatlanképpen helyhezterés nélkül vala az Fiu Isten Istenségének személyben föl öltözve, és mindeneket jelen lévő látot, erre nézve jelen vala Lázárral is, és őtet, halálában, jelen lévő, látta és nézte. Meg teccik ez ugyan azon Lázár halála históriájából: Mert olvassue, hogy betegségét Lázárnak megizenté az hugai, Martha és Maria, Christushnac, halálát sohul nem olvassue, hogy meg izentévolna, még-is két nap mulva betegsége hire után, mikoron meg holt Lázár, meg mondta az Christus az Tanítványoknak minden izenet nélkül, ugy mint ki maga látta, az fölyül meg mondot mondon jelen lévő, az Lázár halálát. Nem követhet há, ha egyképpen Lázárnál nem volt Christus, hát másképpen sem volt, mért ha láthatóképpé való helyhezterés szerint ott nem volt-is, de azért az Istenséggel való elválhatatlan egyesülése szerint láthatatlanul jelen lévő nézte az Lázár lelke ki szakattát. Ez szerint mondatik ma-is mindenűt lenni.

XXXVI. Vagyon még szent Iánosnál cap. 16.

egy mondás, melyben azt mondgya Christus: Elmegyek, elhagyom ez világot. Abbul is az őt hozza ki, hogy hát ha elhata ez világot, elment, nincs itt, sokkal inkább nincs mindenűt?

Ebben az mondá b n-is csak látható jelen léte s. érint mondgya, hogy el megye ez világbul, mellyel Sacramentom szerint való jelen léte a sz. vacsorában nem tagadgya, sem a' istenséggellett egyesülése szerint való. Mely két utolsó jelen léténec modgya szerint hogy jelen légyen ma-is, oda föl elegendőképpen meg bizonyítottoc mind az sz. vacsorában, s mind az Anya szentegyház társaságában való jelenlétéről tő igéretiből Christus Urunknac.

XXXVII. Nem busítlac tovább, látom hogy ez zekből nagy része, minden fő ellenvetése könnyen meg fejtéhetnec, más az, magam-is mondom, hogy a' mi czilunktul, tudni illic az Vr vacsorájarul való beszélgetésünkül igen el távoz tunc, azért térjunc arra visszsa, és mond meg azt miért mondád oda föl az Vr vacsorája definitiojában, az az, meg magyarázásábá, azt, hogy a' Christus teste osztogatatic a sz. vacsorábá bizonyosan es állattya szerint?

Mikor

Mikor azt mondom, hogy a' Christus teste állattya szerint osztogatatic a szent vacsorában, nem azt akarom mondanom, hogy a' benne való testi tulajdonságoknak ereje által volna a' test jelen (mert az jelen létele való erő benne, nem az maga természet szerint való erejének telhetőségéből, hanem az örök Istenmel való egyesülésénec, és Isteni tulajdonságokkal való meg ajándékozgatásánac, és föl ékösítésénec erejéből valonac tartom) hanem állattya szerint jelen lennyi mondom azért, hogy a' Christusnac azt az testet, mellyet a' szűz Maria méhéből vett föl, tudgyad jelen lennyi es osztogatatic a szent vacsorában, valabul az, a' Christus rendelése szerint szolgáttatic, minden ki terjedés es testének meg sokasi nála nélkül. Mint ez oda föl eléggé meg bizonyodot.

XXXVIII. Tudom ezt, hogy így vagyon, azért meny tovább, és mond meg azt is miért mondd, hogy a' Christusnac teste es vére a' sz. vacsorában nem csak hittal, hanem testi szával is vétések?

Ercs meg: ezt annac okáért mondom, hogy mivel az egész ember a' bűn m' it testestül lelkestül veszet vala el, Christus-is penig az egész emberért, mind testestül lelkestül elegendő fizetést tett, szenvedése által, meg testec ebből, hogy ennec az mi testestül lelkestül való meg igazulásunknac Isten előt, es a' föl való hitünk nec erősi ésére, nem csak lelkünk nec, hanem testünk nec is osztogatatic az mi idvösítgünk nec

*Tertulianus
lib. de re-
surrectione
Carnis.*

nec drága árta, a Christusnac teste és vére. Es hogy igy, nem csak lelkünk, hanem testünk is érez a hit által, taticuz örök életre, a mint ezt amaz régi Tertulianus Doctor is bizonyítja, ki azt mondja: hogy a mi testünk él, a Christus testével, hogy lelkünk is Istenben meg hívő.

XXXIX. Mivel bizonyítod a Christus testének testi szájjal való vétetését?

Azzal: Mert Christus, mikor a szent vacsorában a kenyeret, bort, és az ő testét verét rendelte éledlünkre, nem térszen választa, hogy azt mondta volna: a kenyeret és bort testi szájjal, a testet és vért lelkivel vegyétek hanem mind a két résznek vételét egy ige alá köti, egyéte, így aoc, ugymond, ez kedig a kenyérre és borra nézve testi szájjal szót lennyi, hát az jó ki belőle, hogy a más részének is, tudni illie, a Christus testének és vérének vételétől nem fosztatik meg a mi testi szánk, ki is szintén ugy, mint lelkünk részéről a Christus jó tételében és ezis az örök életre meg váltatot.

Bizonyitom továbbá a testi szájnac Christus testében való részvételét a Iudásnac példájával is, a ki, noha hiti nem volt, de azért ugyan vette, de csak testi szájjal azért, kárhozatára a Christus testét és véré. Mint ezt is mindgyárt kész vagyoc élegendőképpen meg bizonyítanom.

XL. Had hátrábennec meg bizonyítását, hanem mond meg először, voltake a régi keresztényen

resztvény Doctorok között valakic a Christus testének testi szájjal való vétetéséről ilyen értelemben mint te vagy?

Hogy ne véld ezt magamtul gondolt értelemnec lennyi, ahoz is kész vagyoc. Erről Augustinus így ír: *Epist. 118.* Teczet a sz. Léleknek, hogy ily nagy Szentségnek testiségére a kereszténynek szájába, előbb a Christus testemene, hogy sem mint egyéb étek. Idem de jejunió septem mensium: Az vétetie szájjal a mit szűvel hiszünk, és heába felelnec Ament azoc, a kic az elleni a mi it vétetie, disputálnac.

Is meg ugyan azon Agoston: Lásáoc szerelmes *Serm. 115.* Atyámfiai, ha méltoc hogy a kereszténynek szájából, az *de Tempor.* hól a Christus teste megyen bé, buyja ének, mint örögi méreg jöjön ki.

Theophylactus: Képtelen dolog, hogy ez a száj. *In cap. 3. ad beszednek rutságával meg undokittáséc, mély a Christi Colos.* stult veszi.

Ambrosius így szól Theodosius Császárnac: *Mi in objurancsoda vadság, és istentelen bátorság ez benned, hogy tione Theosemmitnem félsz, azt a te szádac mellyel parancsolatot dajj.* adtál, ennyi ezer ártatlan emberek nec meg ölétéséről, a Christus drágalatos vérehez járultatnod.

XLI. Ez ellen azt mondgya a ellenközösel, hogy mivel az Vr vacsorájában a Christus teste lelki étel, hát csak lelki szájjal költvetetnyi annac, s nem is vétethetie különbé?

Az Christus teste lelki éledelnek mondatik, nem

E

hogy

Joan. 4.

hogy lélek volna az, hanem azért, mert meg pöcsélti mi bűnünk az Istennek igazalmasságát, és a' ingyen való bűnűnc bocsánattya felől való ter igéretit, és hogy szerzi mi bennűnc az örök életet és idvőségert. Mondathatic azért-is illyennec, mert Isten, a' ki Lélec, szörzöje és rendölője ennek a' szentésges lakodalomnac. Illyen okbul mondattatic a' Sidoc Mannaja-is, mellyel éltec a' pusztaiban, lelki éledel nec. De az illyen okokbul való lelki sége a' Christus teste éledel nek nem szerzi az, hogy csak lelki és nem testi szájjal-is vétetec séc. Mert az első meg mondor manna éledel így lelki volt s mindazáltal testi szájjal-is éltek véle. S ugyan nem igaz, hogy minden lelki csak lelki eszközzel vétetec séc. Mert lelki a' prädicator ige, s meg-is testi eszközbe, s zűbe vétetec az, mint sz. Márhénál, nyilván mondgya Christus, a' ki halgattya a' mennyek nec országának igéjét, és nem érti, el jö amaz gonosz, és ki ragadgya a' mi bé hintetretet vala az ő szűvébe. Ezét talállyc sz. Lukácsnál-is. Es hogy ennél-is nagyobbat éres: Az első örök Istenseg nem csak lelki, hanem ugyan lélek, s meg-is eanec a' mi testeink Templominae mondatnac szent Páltul. Vehetnyi hát lelkiket testi eszközökkel-is, és így a' Christus testé-is vehetnyi testi szájjal-is.

Cap. 13.

Luc. 8.

2. Cor. 6.

2. Cor. 6.

XLII Nem itéltetike illet lennec, hogy az emberi bűnös szája a' Christus meg dicsoült testét vegye?

Edes Atyámia, a' Christus Iesus drága vérével meg szitogattatott hitek és azoknac szájjok nem oly utálatossac,

rossac, nem oly rutac, hogy azokat ne szeresse az örök Istenseg és hogy a' sokkal magát közlenyi, azoknál lakást veñyi nem akarion, Sz. Iánosnál azt mondgya Christus: Ha ki az én befédemet meg tartya, szétot *Joan. 14.* az engemet, az én Atyám-is szereti őtet, és ő hozzá megyűnc, és lakó helytt szerűnc ő nála. Ha így a' tellyes szent Háromság magát nekűnc adgya, nem köl kétkedűnc, hogy a' Christus meg dicsoült teste-is velűnc nem vétetec séc.

XLIII. De el fogyna talám úgy a' Christus teste, ha olynagy volna-is mint a' legnagyobb hegy é földön, ha testi szájjal vétetec?

Ha úgy mint egyéb közönséges ételet darabonkint szagatván rágnanc a' Christus testé-is, és természet folya' a' szerint ennénk talám valami efféle gondolkodás lehetac felőle. De afféle testi temerdec modon darabonkint való föld mézfárlását a' Christus testé nec, minéműt álmatrac Christus idejében a' Capernaitéc, és most tulaydonitnac nekűnc a' Cálviniistác, mi soha nem javallottunc; hanem, noha a' Christus testé testi szájjal-is mondgyuc vétetni, mindazáltal ezt a' vételt minden testi mod fölöt valonac, és olynac tartyc, ki a' természet nec minden folyását meg halladgya. Mely szerint a' Christusnac teste ez szent vacsorában, mindeniktül a' ki él ezzel a' szentésggel, egészlen minden darabolás nélkül vétetec, és a' test nec-is meg sokafodála nélkül, ha ezeren él nec-is egyszer s mind a' zsal, mint a' régi keresztény nec énekében-is ezen értelmet olvasuc, melyben azt éneklic?

E 2

Caro

*Caro cibus, sanguis potus,
Manet tamen Christus totus
Sub utraque specie.
A fumento non concisus,
Non confractus, nec divisus,
Integer accipitur.
Sumit unius, sumunt mille,
Quantum iste tantum ille,
Nec sumptus consumitur.*

Az test érel az vér ital.
Marad azért egész Christus
Mind az ke. semely alatt.
A' vévétől nem fraggatva.
Nem megtörve né osztatva
Egészlen vétettek.
Veszi ezt egy, veszik ezere,
Mennyimez, annit amaz,
S az vétetést el nem fogy.

XLIV. Ez ám ebben a tudományban az a csuda dolog, á ki az én fejemben semmimiképpen nem fér, hogy testi szájjal vétettesse a Christus teste, s még-is minden testi mód, és természet folyása fölött való módon legyen, akarnam ha ki meg mondaná miképpen lehessen ez?

Nem csuda hogy fejedbe nem fér ez, mert bizony én sem mehetec enné végére. S-nem egy, hanem sok vagyon pedig ilyen hűtűnk dolgaiban, kiket most nem, hanem az örök életben értűne meg, minéműk fölől mondgya szent Pál, hogy a lelkes ember nem érti azokat, mellyec az Isten lelke dolgai. Noha nem értűnk pedig mind ezt s-mind egyebeket efféleket, mindazáltal hűszűde ezeket igazaknac és valóságosaknac, nagy engedelmességgel várakodván az örök életnek Oicholájára, á hól mindeneket meg értűne, és az hól

1. Cor. 2. v.
14.

az hól lézen Isten minden mindenekben. Tenéked pedig sz. Ambrus Doctor szól. értes meg: Mitkeresed *Ambros. de
ist. á Christus testében a természet rendit, ha természet-
szet fölött születet az Ur Iesus Christus a szűz ül. Es
sz. Bernhard is így szól: Az Isteni titkok, ugymond,
kivánnac egyűgyűven hívő embert, fednee hűtelen
visgálódót. És azért hinnyi kől egyűgyűven azt, á mit
meg nem tudkozhatoyi hatzanosan.*

Köveid kérlek Chrysostomus intését, ki így szól: *Homil. 83.
in 26. cap.
Matth.*
Hidgyűne mindentűt Istennee, ne-is vonnyuac visgát ő véle, ha szintén a mi értelműnkac és gondolatunknac képtelennec látatik - is az, á mit mond. Halladgyis föllyűl kérlek a mi okosagűnkac és értelműnkac az ő beszéde, hogy mindenekbe s-kiváltképpen az Isteni titkokban csélékedgyűne úgy, hogy ne nézzűk csak az előttűne valókat, hanem az ő igéjéhez is tarsűne: Mert az ő igéjével meg nem csalattathatűne, á mi értelműnk pedig a meg csalátkozáfra igen haylando, amazoc hamisac nem lehetnee, de a mi értelműnk igen gyakran meg csalattathatic.

Paschasius is azért azt mondgya: Az hól azt mondgya: EZ AZ EN TESTEM, MELY TI ERTEGETEK ADATIK, hidgyed edes fiam, hogy úgy vagyon, mert ő monéta, és annak meg létele fölől ne kételkedgyél.

Cyrellus in cap. 6. lob. Mi egyebeknee vétkeccel meg tanitatván, erős hűtűrel hidgyűde a titkokat, soha ilyen mélységs dolgokban azt az MIKEPPENT se mondgyuac, se gondollyuac, mert Sidó igeez, és utolsó hűtetűtfűne oka.

XLV. No mond meg továbbá miért mondod azt, hogy a sz. vacsorában a Christusnac teste vétettetik a méltán keszültektül szájjal és hittel idvőségekre, a méltatlanoktul pedig csak szájjal ítéletekre?

Ezek az igéc szájjal és hittel idvőségekre, szájjal pedig csak ítéletekre, jelentic annac a szentség nec tehetőségét és hasznát. Hogy tudniillic, valaki az Christus testé nec testi szájjal való vétele mellé adgya a hűtőt, és így lelki szájjal is él ezzel a szentséggel, az olyan ember ezzel a szentséggel való ilyen élése által idvőséget és örök életet nyer. Mert ez természeti a Christus teste lelki éledelének, hogy soha a szerint ítéletre nem élhetnyi a Christus testével, mint megte-
szik Ioh. 6. A ki pedig, hűti nem lévén, csak testi szájjal hűt nélkül él a Christus testével és vérével, él azért ez ilyen is ezekkel, de ítéletet és kárhozatot eszic és iszic magának. Mert szükséges a Christus testével való élésünkben idvőségre, hogy együtt járjon a testi szájjal való élés az hittel. Mert lehetetlen, azt mondgya

Hebr. 11.
8.6.

XLVI. Azt mondode hogy a Christus teste idvőségessen testi és lelki szájjal egyszer s mind vétettetik?

Azt mondom igen is: és ezt ne véld uy formálálnac: Mert ez a tudomány mindenkör volt az Anya-
szentes

szentegyházban. Augustinus azt mondgya: Az Isten Lib. 2. cont.
és emberek között való közbenjárót az ember I. 3. v. s. advers leg.
Christust, ki az ő testét é: elünkre és vért icalunkra ad. 2. Prophe-
tarum.
gya, hűséges szüvel és szájjal vesztűe.

Gregorius Magnus is azt mondgya: Mi legyen a Homil. 22.
báránnac vére, azt immár nem hallással, hanem ugyan in Epist.
írással tanultatoc meg, a mely vér mind a két küszöbre
hittettetic, mikor nem csak a test nec, hanem a szü-
nec szájjal is itattatic.

XLVII. Azt ítélede hogy a méltatlanul keszült emberek is részesülne a Christus testében és vérében?

Tellyeséggel azt tartom, hogy azok is élnek az Isten Fiának testével és vérével, de ítéletekre. Mert noha idvőséges gyűmblcse a szent vacsorának, igaz hűt nélkül nem vétethetic, mind az által a szentség nec állattya és egész vólta, nem fűg a véd személynec hűtitül, hanem a szerző Christusnac igaz vóltátul, kinee az ő hűsége a mi hűterlenségűnc által meg nem űre-
sittetic. Szépen szöl errül Augustinus azt mondgya: Rom 3. 8.
Nem használ akkor, mikor ennee a szentség nec egész Libro 3. de
vóltátul vagon a szó, mit hidgyen és micfoda hittel Baptisma.
legyen fel építetve az, a ki veszi é szentséget. Használ bizony igen is az idvőségre, de a Sacramentom felöl való értekezésre nem hasznos. Mett meg lehet az, hogy az ember nec egész Sacramentoma legyen, és mindazáltal vizsgálta fordult hűti.

XLVIII. Mond meg immár kiket hívysz méltatlan-

*tatlanoknak, avagy méltatlanul ké-
szülteknek?*

Méltatlanokat hívoc, nem Törköket, sem Sydo-
kat, és egyéb nylván való czégeret bűnösöket, kic Christu-
st az Istennek Fiát meg vetie, és a Sacramentomoc-
kal nem is élnek: hanem nevezec ilyeneknek min-
deneket, olyanokat, kic elegy vannak külső társaság-
gal az igaz Anyaszentegyházzal, halgattya az Evan-
geliumot, járulnac az Urnac szent asztalához, de poe-
nitentia nélkül, hűnkül, és ceterék ujjtásata való
igyekezec nélkül élnek. Ezekhez való, a kik az Ur
vacsorája felől hamis értelemben vannak, és meg intet-
tetvén vétkekről, vak merősséggel azokba meg marad-
nac, a mennyiben ő raytok áll, hazuggá tévén a Isten-
Mely dolog igen nagy és rettenetes véte. Efféle

*In Ancho-
rato.*

*August. ad
Neophitos.*

felől mondgya Epiphanius: Az ki nem hiszi, hogy a
Christus valóságos teste az, efféle ki eser a kegyel em-
bül és az idvőségébül. Ez ilyeneknek szól Augustinus,
mikor azt mondgya: Halál lézen aenac nem élet, a ki
hazugnac itéli az életet, tudnyillie a Christust.

*XLIX. Mondode tehát hogy ezek is eszic és
iszszac a Christusnac testet és véret?*

Mondom és azt bizonyitom mind a szent irasnac
világos fundamentomával, s mind az áruló ludas A-
postal példájával, kic oda föl is emléttetem.

*L. Micsoda fele irásbeli mondás az, a kivel
bizonyitanyi akarsz?*

Meg vagyon az írva 1. Cor. 11. az hól azt mond-

gya

gya szent Pál: Valaki eszi ezt a kenyeret, és iszic az Ur-
nac pohárából méltatlanul, vétkes lézen a Christu-
snek teste és vére ellen. Mert a ki méltatlanul eszic és
iszic, itéletet eszic és iszic az, hogy meg nem bősüllie
a Christusnac testét. Szól azért ez mondásban szent Pál
oly kenyértől és bortól, kic ugyan ezen capuban ne-
vez Christus testének és vérének. 1. Cor. 10. pedig Christu-
s testével és vérével való részletetésünknek. Mely-
bül nylván ki tezcic, hogy a méltatlanoc magokat vét-
kessekké teszic a Christus teste és vére ellen, miért
hogy eszic abbul a kenyérből, és iszic abbul a bor-
ból, mellyec Christus teste és vére, avagy a Christus te-
stével és vérével való részletetés. Ez hogy így legyen
abbul nylvábban ki tezcic, a hól azt mondgya sz. Pál,
Hogy meg nem bősüllie a Christusnac testét. Mert azt
mondgya ebben. Azért leszic a méltatlanoc vétke-
sec, a Christus teste és vére ellen, hogy választást nem
teszic Christus teste közdöt, és egyéb közdönéséges éle-
del közdöt, hanem szokásból csak olyan bősületle-
nül veszic a Christusnac testét, mint egyéb közdöt ceterék.

Hogy ezek így legyenec, Augustinus ilyenekpen *Tract. 62.*
bizonytgya: Mikor az Apostal azt mondgya, vétkes *in Johannē*
lézen a Christusnac teste és vére ellen, azokról volt a
szó, kic az Ur testét, mint valami más ételt, választás
nélkül veszic vala.

*LI. Voltake a régi keresztények is ilyen érte-
lemben a méltatlanoc felől?*

Voltac; Mert Augustinus így szól e dologról: Így *Lib. 5. cont.*
minden a ki méltatlanul veszic az Ur Sacramentomát, *Donasti*
nem

F

nem

nem szerzi azt, mi val hogy ő gonosz, gonosz legyen az is, vagy: mivel hogy nem idősége veszi, semmit vegyen: Mert az Urnac teste vala még azoknak is, kik nec azt mondá az Apostol, á ki méltatlanul eszic, itéletet eszic és iszic magánae.

Lib. 1. cont. Ugyan azon Augustinus így szól: Nem mondgya *Gros. cap. 1* ugyan azon Apostol, hogy még á Christus teste is káros *ŷ. 23.* léssen azoknac, á kie gonoszul él nec véle, mert azt mondgya: Valaki méltatlanul eszic, itéletet eszic az magánae.

Homil. 3. in Chrysofotomus azt mondgya: Miképpen áll az *Epistol. 10.* meg á Christusnac itélő szék elöt, á ki tisztátalan ke- *ad Ephes.* zekkel és ajakackal merészli illetnyi az ő testét.

Cap. 3. de Basilus Magnus így szól: Ha, á ki felebaráttyát *Baptismo.* meg szomorítja, ki esic á szeretetből, mikkél itéletnyi az felöl; á ki készületlenül és haszontalanul merészli ennyi és inya á Christusnac testét és véréit.

In Serm. de Bernhardus azt mondgya: Az Sacramentom sze- *Cena Do-* rint való vétel, á mi illeti á létbato eszközöket, és á *mini.* Christus testénc valóságát, köz mind jónac f-mind gonoszoknakac.

LII. No bizonyics meg immár nevezet szerint hogy Judas-is vörte á Christusnac testét és véréit?

Ez dolog felöl így irnac az Evangelistac, Marc. 14. Math. 26. Hogy Christus Urunc á veg vacsorához ké-
szülvén, mind á tizenkét Tanítványival leült az asz-
talhoz. És Luc. 22. nyilván szól Christus: És ugymond,
imé az én arulomnac keze, velem vagyok az asztalnál.

Háttor

Háttor volt Judas-is Hogy perig á cöb Tanítványo-
kal együtt á Szentséggel, erül. is így irnac az Evan-
gelistac, Math. 26. Hogy Christus adván az Iestamen-
tomnac pohárát, így szól: Igyatoc ebbül mindnyájan:
Mindnyájac közzül való volt perig Judas-is, mint ez
előt meg mondám. Szent Márc. perig cap. 14. azt
mondgya: És itnac abbul mindnyájan: Mit itnac,
Mat. 26. és Márc. 14. nyilván írva vagyok, az hol így
szól Christus: Ez az én vérem, ki az U Testamen-
tomé, ki sokakért ki ontatic bünde bocsánattyára. Va-
lami perig itt á vérrül mondatic, azt köl ércenünc á
testül. is. Minekokáért így szólhatunc: Valamit egy
á méltalanoc közzül tudnyillic á Judas, choet és ett-
is az első Ur vacsorájában, azt á méltalanoc ma- is
ehetic és eszik is. Mert nem különböz á mi időnk-
béli Ur vacsorája az Apostaloe idejébelitül. De á
Christus testét, véret ette és itta egy á méltalanoc
közzül, tudnyillic á Judas az első vacsorában, mint
meg bizonyodóc oda fel. Annac okáért á Christus tes-
tét és véret ehetic és ihattyac, á mint eszic és iszic
ma- is á méltalanoc.

LIII. Volte ebben-is egyenlő értelme á réghi keresztyénség nec?

Volt: Mert Cyprianus így szól: Judas, ki á réghi *Sermon. de*
élethez tartozó vala, az őrdög el foglalván az ő lelkét, *lapsis.*
nem kenyszerítettéc ki mennyi. Augustinus azt mond- *Augustino.*
gya: Az ő árulótát, ki már az ő árrát föl vette vala, *Epist. 163.*
mind az utolsó csokolásig az ártatlanoc közdöt magá-
val szenvedte, kie előt nem tagadta, hogy vagyok ő

F 2

közdöt-

közösül ilyen vérték ember, mindazáltal az ő teste-
nec és vértéce első Sacramentomát, őtet ki nem re-
kesztvén, mindnyájoknak közöségelsen adta.

Epist. 162.

Ugyan azon Agoston így is szól erről: Szentve-
di maga az Ur tudást az örögdör, lopót és arulóiát, fen-
vedi venni az ártatlan Tanítványo: közör, azt, á mit
az hüvege mi váltságunknac tart nac.

*Theodoretus
in 1. Cor. 11*

Theodoretus is így ír: Nem csak á tizenegy Apo-
stalnac, de még az aruló tudásnak is adta az ő drága-
látos szent teste és vértéce.

*LIV. Nem szer ez fejembe, hogy az egy Chri-
stus testéből egy ember életet, más karhoz a-
tot vegyő, akarnám tudnyi hogy hogy lehet
az egyben, ilyen két különböző cselekedet?*

Az Christus teste nem oka annak hogy nemelylek-
nec kárhozattokra háranlik: Mert az magában va-
lóságos jó, és csak élet szerző, hanem oka annak az em-
berekben legyen, á kic gonoszul élne véle. Az mint
nem oka az Evangéliom, ki örök életre való illat ma-
gábá, hogy magoc vértéce szerint, sokan kárhozattok-
ra illatoznak belőle. Erre illendő és szép pelda va-
gyon Marc. 5. Ott olvassuk, hogy á Christus á körül
való sokaságtul minden felől szorongattat vala, de
azért senkire többre a belőle gyógyításra való erő ki nem
roene hanem csak á vér folyásbéli aszszonyi, állatra á
ki igaz erős büttel illette vala meg őtet: Így az Ur va-
csorájában á Christus jó és élet szerző teste, lelki gyó-
gyulást ad csak az illendőképben készültnek, á mel-
tatla-

rtatlanoknak annyival nagyobb ítéletet szeresvén hogy
á Christus jó testével gonoszul élnek. Erről mondgya
Augustinus: Az aruló Judás jó testet, az öröngős
Simon is á Christus-jó keresztiségét vette, de mivel-
hogy az jóval gonoszul éltenec á gonoszoc, gonoszul
élvén el törőlttenec. Ebből vagyon á reghicknec
amaz Éneke:

Sumunt boni sumunt mali,

Sorte tamen inaequali,

Vita vel interitus.

Mors est malis vita bonis

Vide parvis sumptionis

Quam sit dispar exitus.

Veszik jók, veszik gonoszok,

Mind az által különböző forráll

Életre vagy veszedelemre.

Halál gonoszoknak élet joknak,

Lásd az egyenő vértékek

Mely különböző vége vagyon.

*LV. Nem tezik lehet sége nec, hogy egynek
két ellenköző cselekedete lehessen?*

Lehetséges ez azokra nézve á kikben cselekeztic
az egy. Mint egy az Evangéliom, mivelhogy jók és
gonoszoc á kic halgartyác, az egy Evangéliom á jok-
ban örök élet illatját szerzi, á gonoszokban halál il-
latját: nem maga természetiből, mint oda föl is meg-
mondám, hanem az halgatóknac vértékéből. Az nap-
nac melegsége egy, - s - meg is enec az egy nec két-
különböző cselekedete vagyon mert az egy melegsé-
gével á sárt keményéti, é viaszszat, pengig lágítja. Így
á Christusnac egy teste is az hüveket idvőziti, az hü-
récleneket kárhozattya, á mint mondgya Augustinus:
Hogy az egy szent dologbul, eres á Christus testéből á
Judás veszen vala magánac ítéletet, á Péter pengid-
vődséget.

F 3

LVI. Uol-

*Contra Li-
teras Petili-
ani Lib. 2.
cap. 40.*

LVI. *Vólnának még mind ezekbe több tudáko-
zást, de a leg szükségesebbet meg van-
nac, azért véget vetek erre kezessemnek,
hanem kérlek mond meg utollyán rövid
summáját eddig való beszélgetésünknek?*

Sommeja azoknac, kikről eddig szóltam ez: hogy mi hátrahagyván a Capernaitai értelmű szerint való föl mézfárlattatásá, rágattatását (minéművecel való dolgatunc a Calvinistac-tul, minden természet folyása szerint való helyhezterese, a szent vacsora kenyérébe való bé rekesztése, meg sokasodása, el terjedése, és el változása nélkül) a Christus testene, hisztűc, vallyok, és tanittyc a Christus rendelése szerint a szent vacsorában a mi Urnac Iesus Christusunknac testét és véré, bizonyosan és állattya szerint jelen lenni, és látható kenyérral és borral osztogatni, és testi szájjal is vétetrenni, minden Emberektől a kie élnecc ezzel a Szentséggel, akár méltoc akár méltatlanoc legyenec azoc, ugy, mind azzal, hogy az hűvec ebből a szent vacsorából vizsgálást és életet vegyenec, az hűdrlenc pedig itéletet és kárbozator.

LVII. *Lelekem nagyobb nyugodalmára mond meg ha ugyanezen értelemben vagy te is tellyeséggel?*

Tellyeséggel ebben vagyoc, s ebben is akaroc lennem, s ebben kívánom az én Idvözetömet látanom: Mert ez együgyű, igaz, és a Christus rendelésével egyenlő értelmű Iudomány. Tege-

Tege-det is intlec édes Atyámna, ód magad enné a mélységes Sacramentomnac haszontalan vizsgálásá-tul, hanem alázd meg magadat, és hayes fejet Istened-nec, ne disputáldgyál, ne is felely a Satánnac szüvedbe bocsátot minden gondolat adásira. Iáruy együgyü engedelmeséggel chez a Szentséghez, hídgyed néked adatatnyi, a te Idvöztöd testét és vére, valamit meg nem értesz, a te had bátron istene, nem csal meg tégedet Isten, meg csalatkozic az, a ki magának sokat hiszen. Iár Isten engedelmeségekkel, mutatya magát az alázatósaknac, ad értelmet a kisedeknek, nyittya meg elméjét a tiszta szüvűeknek, és el röyti jóvolrác a vizsgálódoktul és az kevélyektül.

Már te Reid forditom az én lelki szeméimet édes Urnam Iesus Christusom, s mivelhogy el estveledic, *Luc. 24.* és meg hanyarlor ez világnac napja, nagy sórtéség akarja el buritanyi a világot, kérűnc azért maradgy velűnc kegyes Iesusom. Téry bé szállásunkra. Ne had el a te szegény feregedet, ez utolsó veszedelmes időkben, mellyekben a pokolbéli ördög az öcet követőccel az Evangelium világosságát meg öltanyi akarja, tarcs meg azt a mi édes Magzatinknac-is, és támadgy fel Uram, ne erősdgyéc meg az Ember, *Psal. 8.* iteltessene meg a te szüőd eldt minden nemzetséget, hogy ne merészellye többül magát fel magasztalni az ember ez földön.

A M E N.

AZ UR VACSO-
RAIA SACRAMENTOMAHOZ
TARTOZO EGYNEHANY HASZNOS
 Kérdések, és ezekre való értelmes Feleletek; sze deget-
 tettes és irattattac BALDWIN FRIDERIC, és BROCH-
 MAND CASPAR, sz. Irás magyarázó Doctoroc
 irásából L. I. C. P. által 1643
 esztendőben.

*I. Hanyszor kell a keresztyén embernek min-
 den esztendőben élni az Ur vacsorájával?*

Ióllehet az Evangelistac és Apostaloc irásiban
 nincsen errül semmi bizonyos meg határoztatoc
 számos idő, tudniillic esztendőben hányszor kel-
 lestec ez Sacramentommal élni: mindazáltal bizonyos
 dolog, hogy igen vétkeznec azoc, kie annyiszor nem
 él nec ez szentséges vacsorával, valahányszor érzie ma-
 gokat bűnöknek terhével lenyomattatni, avagy mikor
 tudgyac hogy ő nékic meg lankadot hűdök vagyon, és
 szívökbé a Iesusnac emlékezetit nincsen. Azért az em-
 ber életében nem csak egyszer, és esztendőben is nem
 csak egyszer, sem csak a fő Innepekben, hanem gya-
 korta, és sokszor élyen ezzel, valahányszor a lelki
 ismeret nec szüksége kívánnya. Mert Christus Urunk
 parancsolta ezt mondván: Ezt Cselekedgyétec az
 én emlékezetemre.

Gyakorta járullyunc azért é Szentség nec vételé-
 hez, mind azáltal bizonyos időhöz magukat ne köte-
 lezzöc,

lezzöc, hogy ez meg cselekeddet cselekedéttel ne lát-
 tassunk isten nec kedvességnec leányi: Hanem vala-
 hányszor é sz. lakodalomnac kivánságát beo tunc é-
 rezzöc, és magunkat jól készü tettek nec és meg pro-
 bíltattak nac tudgyoc, ez avagy minden holn pben,
 avagy az esztendő nec minden negyedében légyen,
 ebben a dologban nem vétkezie senki.

*II. Kelle azokat Keresztyének nec tartanunc,
 á kie avagy igen ritkán avagy soha nem
 élnek az Ur vacsorájával?*

Semmiképpen nem. 1. Mert egyedül csak azoc
 szám láttat nac méltán az igaz keresztyének közi be, va-
 lakie a Christus parancsolatinac örömet enged nec,
 Christusnac im ez mondása szerint: Ha ki szeret engé- *Ioan. 14.*
 met, az én beszédemet meg tarttya. Az Christusnac *1. 23.*
 penig és az Apostalok nac ez az ő valóságos parancso-
 lattyoc, hogy a sz. vacsorával gyakorta élyünc, mikor
 így szól nac: Ezt cselekedgyétec: Valahányszor
 öszvegyülekeztec, &c.

2. Micsoda szünnel mondattathat nac azoc igaz
 Keresztyének nec, á kie Christusnac halálát, semmire
 böcsüllie, mellyel meg váltattanac? Hogy penig
 ezec a Christus halálát semmire böcsüllýék, kik nec
 nincsen arra gondgyoc és kedvec, hogy a sz. vacsorá
 val gyakorta élyenec, ebbül nyilván meg teozic, hogy
 a sz. vacsora a több okoc közdöt rendelre tet légyen az
 Ur halálának kegyes és áhíttatos emlékezetire, elmél-
 kedésére és hirdetésére. Az mint szent Pál mondgya, *1. Cor. 11.*
 Ezt cselekedgyétec az én emlékezetemre. Mert vala- *1. 25. 26.*

hányszor evenditecezt a kenyeret, és ezt a pohárt ivandgyátoc, az Urnac halálát hirdésérec, míg eljövend. 3. Miképpen számlálkatharnának azoc az igaz keresztyénecc közibe, kie szunyatán elmulattyác és meg vetie azokat az eszközöket, a melycekel a lankadot hűtt meg erőséttetic, a bűndöknee bocsánattya adatic, az öröc életnecc ígérati meg pöcséttetic? Hogy penig ezec a jók adásának a sz. vacsorának élése által bizonság erre az Istennecc lelke, *Matth. 26. v. 28. 1. Cor. 11. v. 24. 25. 26. Joan. 6. v. 51. &c.*

III. Miképpen kell a Christussal egyesülnöd, mikor valaki-vel pöröls és pöröd sön áll?

Senki jó lelki ismerettel az Ur vacsorájának vételéhez nem járullhat, valamig a szv. felebarattyá gyűlöségével gyuladoz: 1. Mert Christusnac errül nyilván való írtése vagyon; hogy senki Istennecc kedves ajándékor föl nem vihet az oltárra, valamig elsőzör atyafiával meg nem egyesül: 2. Mert Christus errül kemény fenyegetést tésté, hogy az ily ember háába keréfi Istennél bűnei bocsánattya, a ki szjuból atyafiának vétkeit meg nem bocsáttya. 3. Mert az Ur vacsorájával való élés az egymás közöt való szereténecc jelic és zálaga, melllyel egymáshoz foglalattaknac kel lennyi, valakie az Ur kenyerébül részesülnecc. Mert ezec nek egymást kell zeretniöc, nem csak szóccal, hanem cselekedettel és igazsággal-is, *1. Joan v. 18.* Nem lehetnecc azért a Christusnac méltó vendégi azoc ebben a sz. lakodalomban, a kie az ő attyokfiát gyűlölic. Bizonyára ha illyenecc, ezec az Isten szüand elöcöt gyilkosoc,

loc, *1. Joan. v. 15.* Minekokáért az illyeteneccet inteni és kényszeríteni kel a Tanítóknac, hogy, az baragot letévén, és felebarattyoccal meg békélvén, éllyenecc a Iesus Christusnac szent vacsorájával.

Az Ur vacsorájatul azért semmi egyéb nem tilalmaz, hanem a lelki ismeret ellen való bűn. Pörölni penig a törvény széken, ő magában nem bűn. Mert Christus-is a törvényiben elő állor, és mikor méltatlan arczul veretteter volna, az ő igyét az hitetlen Bíró eleibe állatta. Igy cselekedet sz. Pál-is, *Act. 23. v. 3. cap. 24. v. 10. cap. 25. v. 8.* Az írásnac nyilván való helyeis bizonytyac ezec.

Mikor azért felebarattoddal pörölnöd kellecc, és ugyan elfzenyedhetetlen annac ellened való vétke avagy hofsizus cselekedete, és a pörnecc törvényre kel mennyi, meg kell az igyét a személytül külömböztedned, ugy hogy, nem a személy ellen, hanem annac cselekedete ellen kell igyekezned, ha igy gondolkodol, ám bátor pöröd folyásában legyen, mindazáltal jó lelki ismerettel egyesülhecc a Christussal, ezt hozzá tévén; hogy az egy cselekedet kívül, felebarattodnac ártalmára nem igyekezel, söc abban sem kívánod kárát; hanem csak egyedül igazság utánjáró elégtételt kívánsz egyébaránt, pörösödöt, mint atyádfiát szereted. Mert az Istennecc lelke, noha meg engedi, hogy a te igaz igyed után pörrel mehecc, mindazáltal egyétembe valóba páranccfoliya, hogy a te éhezö és szomjuhözö elenségednecc étecc és italc adgy. Ha külömben cselekedszel, felebarattodat is gyűlölic; a Iesus Christusnac egyécsége kívül való-is vagy;

D. Itt más a kérdés: Miképpen kell embernek távul lévő haragos felebaráttyával meg békélni, hogy az Ur vacsorájával méltán élhessen?

Ha néked is vagyon ilyen távul lévő haragos felebarátod így cselekedgyél: Ha te vétettél, kövöld meg őtet, ha ő vétet teneked, és kéri tőled vétkéne meg engedtetését engedgy meg neki tiszta szüdből. 1. Szály magadban és meny a minden sziveket lázó hatalmát és kegyelmes Isten eleiben, f-mondgyad ezt: O te irgalmas Isten, megnyitó én te eldötted szívemnek belső rejtékét, és tiszta lelki ismerettel vallást tesze eldötted, és a te sz. Angyalid eldött, hogy az én távul lévő N. N. névű atyámfiának, ki engemet meg sértet, (avagy, kité én meg sértettem) igazán és tisztetés nélkül meg bocsátod. (avagy, tőle az én ellene tört cselekedetemről bocsánatot kéré) Te légy Isten bizonságom, hogy semmi nehézségem reá nincsen, semmit ártani neki nem igyekezem, sőt igaz atyáfiúi szeretettel akarok neki szolgálni: 2. Annak-után kért vagy három bocsúletes felebarátod eldött, Tanítód jelentétebe, ezédologról tégy vallást, és távul lévő felebarátodnak képből kezeket fogván, engedgy meg, avagy kövöld meg őket. Elég azért a szünek illyé belső meg engedtetése és kövöldése, avagy máslac eldött való bizonság tévés. Így tiszta szívvel járulhatsz a Iesus Christó A sztalához.

IV. Kelle az Vr vacsoráját adnyi a gyermeknek?

1. Cor. 11. Nem kell. Mert ezek magokat nem tudgyák meg
 26. 28. próbálni, sem az Urnac halálát nem hirdethetic.
 Mind-

Mindnyíjan pedig a kie ezzel méltán élnyi akarnac, meg kell magokat próbálni, sz. Pál tanitása szerint.

V. Vétkezneke az oc, a kie nem éhgyomorral élne e Sacramentommal?

Erdül a Christusnac szerzése avagy rendelése nem részben semmi emlékezetet. Mikor azért valaki vagy betegsége miát, vagy veñsége és testéne erőtlensége miat eszic avagy iszic az Ur vacsorája vétele eldött, ebben senki meg ne ütközzec. 1. Mért Christus-is az ő testéne és véreñe Sacramentomát adta tanyitváninac, minekutánna vacsoráltaoac volna, a mint az Evangelistác bizonyitýac. 2. Mért sohul sem a Christus, sem az Apostaloc nem állatýac, hogy az Ur vacsoráját kelleléc venni étlen avagy éhgyomorral. Mindazáltal senki vakmerőn és szükségne eseti nélkül, az Ecclesiának dicséretes és javallattátot okból bébozot szokását föl ne bönca, hogy ezt a szentséges éledelt ne láttasíc se meg venni, se böcsfelenül egyebekne botrán-közásokra ezzel cselekednyi.

VI. Az Egyházi szolgác a Predicátoroc magoknac osztogathatýake az Vr vacsoráját?

Mikor valamely városban avagy faluban csak egy Predicátor vagyon és Collegája avagy véle együtt munkálodo Tanító-társis ninesen, a kirül a Sacramentomot venné; Ez illyen magán való Egyházi Szolga, mikor egyebeket gyontat, ő-is azon kenyérből chetic, és azon pohárbul ithatic. Mert ez a Christus szerzéséne

CHRISTUS teste és vére élésével való kívánságokat, (az oltýára és pchitra mutatván, és ezeket szájukhoz vivén) mutattyác, s, kiváltképpen valafokat ha irásban adhattya, ezec az UR vacsorájánac vételére bocsátatbatnac, és méltó vendégeknec tartatbatnac.

De ezec ellen ezt mondhatná valaki: Ezeküül efféle dolgokat heaba kívánni és várni, holot ökf. ületésektül fogva süketec és némác, kic a karattyokat és kívánságokat semmiképpen sem irás által sem egyébf. szózat által meg nem jelenthetic. Ez ellenvetésre ez á

- felelet: 1. Mert á Christus érdeme közdöségcs, mellyel ez az egész világ meg békéltetelstennel. 2. Mert ezek is meg keresztdltettenc, mellyel Istennel való engesztelés ldte á Christus által. 3. Ide járul az Istenec jóvólta, mely annyi, hogy á kiker á keresztség által fiaivá fogadót, azokat könnyen el nem véti, *Phil. 1. v. 6. 1. Petr. 1. v. 4. 5.* 4. Az süketégcs és némáság, az Isten baragjánac nem jelic. Mert ő maga az Isten azt mondgya: Kicsoda teremtette az emberc száját? avagy kitéfzi az emberc sikeuté, vagy némává, vagy látóvá, vagy vaská? avagy nem éne ki UR vagyoc? Christus-is bizonság errül, ki á vakon születer ember felöl azt mondgya: Sem ez nem vétkdözöt, sem ennec szüldi, hanem hogy az Isten dolgai meg jelentessenc ebben. 5. Bizonság errül, Christusnac *32. cap. 9.* á süketekhez és némákhoz meg mutatattor jó akaratya, ki á süket és néma embereket meg gyógyította.

Ha nemely süket és néma emberek penig tellyeséggel semmi külső jellel, vagy hűdket vagy szívdknec kívánságát meg nem mutathattyác, jobb ezeknec az UR

az UR vacsorája nélkül el lennyidc, söci az Egyházi szolgác eiféléket ne is bocsátatbatnac az UR Afztalához. Kik felöl D. Luthernek is ilyen értelme vagyón. *Sermon. de novo Testamento Tom. 1. Jenens. Germ. folio. 318.*

IX. Kelle adnyi az UR vacsoráját az ördögösöknek, [ördögötül el foglaltattaknac] és az dühösöknek [eszteleknec] adnyi?

Mikor az ördögös emberek, az gonosz tisztalan lélektül nem gydrettetenc, és annac szörnyű bolgacéfoktül szabadok, akkor az UR vacsorája vételéhez járulhatnac, és azzal élhetenc: csak azok az hű ágai felöl jól meg tanéttattac legyenc, és az ő bűndket meg ismériéc, és á Iesus Christusban hidgyenc, és magokat meg próbálni tanultác, és ha é sz. lakodalmal élnyi kívánnac. 1. Mert Christus és az Apostaloc az ördögös embereckel jól törttenc, á mint az Evangeliumi historiából és az Apostaloc cselekedettydkbül meg teccic, s hátt mijs miért nem tennéne jöte eiféléckel? 2. Az kic igen betegc, igen szükségc vagyón azoknac az Orvosra, mint á Christus mondgya, *Matth. 9. v. 12. Marc. 2. v. 17. Luc. 5. v. 21.* Miért kellenc hátt tilalmazni az ördögösöket ettül á sz. lakodalmotól, ugymint á léleknec igaz orvosságátul? 3. Holot ebben á sz. vacsorában az á toft érettetic, á mély é világ életéért adatot, és az á vér itatatséc, á mely á bűndknec bocsátásárc ki ontattatic, ki akarná hátt ilyen és ennyi jóktul tilalmazni á nyomorult ördögösöket? 4. Az UR vacsorájá oltogattatic á

H

Christus

Heb. 2. Christus halálának emlékezetire, mellyel elrontator az, á ki él az halálnak birodalma vala, az az, az ördög. Ezeknek azért igen hasznos léfzen ez sz. vacsorával való élés, á ki az ördögtől igen gyötretetnec.

Az olyan ördögösöket pedig, kikben avagy az igaz penitentiának benne semmi jele nincsen, avagy, á kiknek az ördög ustromlásátul és faggatásátul nincsen soha tágulásoc és könnyebülésoc, á sz. vacsorához nem szabad bocsátani. Mert á sz. dolgot nem kell az ebeknek adnyi, *Matth. 7. v. 6.* És ezek magokat sem tudgyác meg próbálni, *1. Cor. 11. v. 28.*

Az Eszeleneket semmiképpen az U R vacsorájához nem méltó bocsátani. Mert ezek magokat nem tudgyác meg próbálni, sem az Ur hálálát nem hirdetic, *1. Cor. 11.* mellyet kíván sz. Pál. Melyből meg teccik, *v. 26. 28.* hogy igen várkezie az á Tanító Egyházi szolgálga, á ki á bolond és eszelen Embert az U R vacsorája vételész bocsáttya.

X. Az Gyontató Egyházi szolgálga jó lelki ismerettel vehete á gyónó személytől valami ajándékot?

Ez kérdésre ez á felelet: Hogy á gyónó személy á ki ajándékját avag' adománnyát egyigyű és jó s;ivel adgya Gyontatójánac, nem várkezie; sem á Gyontató személy Isten igéje ellen nem cselekezie, ha á jó akaratból neki nyuitot ajándékot el veszi. Mert ezek á sz. Lélec Istennec sz. Pál szája által való, szavai: Közöllye minden javait ez, á ki tanittatic az igével, azzal á ki

á ki öt: tanittya. Christus-is azt mondgya: Méltó á *Luc. 10.* munkás az ő jutalmára. Ismeg sz. Pál így szól: Az Ur *v. 7.* rendelte, hogy á ki az Evangeliomot hirdetic, az *1. Cor. 9.* vangeliomból éllyenec. Sőt ezt az Isten ugyan *pr. v. 14.* rancsolta volt még az O Testamentomban - is; hogy *Deut. 12.* senki á Papoc eleibe ne menne üressen. *v. 19.*

Azt pedig itt jól eszünkbe vegyóc, hogy á Gyontató Tanító nem kér senkitől pénst, ugy mint adóságot, és elák egy gyónny akáro s;ajándékot nem adó emberre-is nem várkezie. Effélé szentséges dolgoknak ingyen való adósoc felől, azt mondotta Christus *Matth. 10.* Tanítványjánac: Ingyen vétettec, s; ingyen adgya *v. 8.* toc. Sz. Péter - is így szól: Legeltesítec az Istennec *1. Petr. 5.* köztetec való nyáját, gondotvilélvén nem kényszeri *v. 2.* tésből, hanem szabad akaratból Isten szerint: Sem az undoc nyereség kedvéért, hanem jó akaratból. És mély átkozottac legyence azoc á személyoc, á ki ezt á sz. tiztet pénzzel meg vennyi avagy el adnyi akarjác, nyilván meg teccic Giezinoc, az Eliseus Szolgájá *2. Reg. 5.* nac példájából, és á Simon Magúnakis cselekedetiből. *Act. 8.*

Az Ur vacsorájához járuló gyónó személynek Imádsága.

AZ JESVS Christusnac sentséges teste éteszen engemet: az ő drágulatos vére itasson engemet: az ő keterves szenvedése és halála erősiesen engemet. Uram JESVS Christus halgas meg engemet; á te ott szent sebeidbe rőycs el engemet: ne hadgy soha engemet te tőled el szakasztatni: az hamis ellenségtől szabadics meg engemet, hogy minden Választottackal teged mind öröcké dicsérjelec és dicsőiselec,

A M E N, A M E N.

